

צווי התפידאונים

להקריב קורבנות במסגרת אגודה חברתית חדשה וצודקת. אין היא מציעה לשתף אותם בבעלות, בהכרעות. היא מציעה רק דרך נוקשה יותר לשבירת שביתות. ד"ש מבטאת את התחושה ה"סתומה הפלדית שהמוסד אינו מתפקד, שחפרה מנהיגות. היא מבטאת את הכמיהה למנהיגות חזקה. למעשה, אין היא מחפשת מנהיגות חדשה — אלא מתגעגעת אל המנהיגות שהיתה פעם, מנהיגותו של בן-גוריון. ידיו עצמו מגלים כמיתה זו יותר מכל אדם אחר.

האנשים הטובים, התמימים, בעלי ה"ר צונו הטוב, שהצטרפו לד"ש (ולפניו ל"נעות שינוי) בלי חשבונות, שאינם מחפשים קאריירה, באו אליה ביגלל הכמיהה הזאת. הם אמרים: זה לא יכול להימשך ככה. הם רוצים שיחזרו הימים הטובים, כשהיתה קיימת מנהיגות סמכותית. הם יודעים שנוצר חלל ריק —

פטום של המצב המחמיר והזקן. התפרקותו של מישטר, שסיפק מנהיגות במשך שני דורות, היא בהכרח תהי ל"ך מכאיב, מדכא, מפחיד. יש לו אלף ואחד סימנים.

באין מנהיגות, נוצר חלל ריק. אין סמכות המסוגלת לגבש פיתרונות חדשים לבעיות חדשות, ולשכנע את הציבור לאמץ לעצמו פיתרונות אלה. אין מי שיספק להמוני הציבור מוטיבציה רעיונית וריג"שית למאמץ יתר, לנכונות להקריב קורבנות, לויתור על תומרות עקרה. בהדרגה פושטת התחושה כי "העסק מתפרק".

הראשונים החשים בכך הם דווקא בני שיכבת העילית, הקרובים לצמרת. הדבר מפחיד אותם עד לשר עצמותיהם. כי להם יש מה להפסיד. הם גדלו ושמו במישטר הזה, הם הגיעו בו למעמד ולנכסים, ו"כאשר המישטר מתחיל להתפרק — הם מחפשים לו תחליף, שאינו תחליף כלל,

סוציאלי-דמוקרטית שנקראה פעם מפא"י, ושנייתה את שמה למפלגת העבודה. ה"ת זה זו תנועה היסטורית, בעלת שורשים עמוקים בקרקע הארץ מאז ימי העלייה השנייה, בראשית המאה. היא הנהיגה את התהליך שהביא להקמת המדינה, ניצחה על מלאכת ההקמה עצמה והטביעה את חותמה על שנותיה הראשונות.

מפא"י היתה מפלגה גדולה, חזקה ו"סמכותית. היא סיפקה ליישוב ולמדינה מנהיגות רבת-עוצמה, בדמותם של דויד בן-גוריון וחבריו, ומערכת של מושגים וערכים, רבים שגאוה, והציבור מעולם לא העניק לה רוב מוחלט. אך איש לא סיפק בעצם יכולתה להנהיג.

מפא"י היסטורית זו שרוייה בתהליך של התפוררות. איש אינו יכול לקבוע ב"ודאות מה גורם למיפלה גדולה לאבד את כושרה-שילטון, את האחדות הבסיסית, את הלהט הרעיוני, את הביטחון-העצמי. ייתכן שזויה תופעה קולקטיבית, הדומה

אנשים מעטים זוכים לכך ששמו תיהם יהפכו מושגים בינלאומיים. איש כזה היה וידקון קווילינג, עסקן נור" ווגי ימני, ששמו ניתן עתה לכל פוליטי קאי המשרת את האויב. כזה היה ג'ו מק קארתי, הסנאטור האמריקאי שרכב על גלי ההיסטריה האנטי-קומוניסטית.

כזה היה גם פיאר פוז'אד.

איש לא הכיר שם זה לפני שהאיש הדי"הים את העולם, בשנות ה-50.

כמה תנוונים צרפתיים, ביחוד בערי"השדה, סברו אז שהם מקופחים. הם חששו מפני תרבות הסופר-מארקטי, שחדרה מ"ארצות-הברית ליבשת אירופה. הם סברו כי הסוציאליסטים מבקשים להטיל עליהם מיסים כבדים מדי. הם רטנו. הם התמרמרו. בדעתו של פיאר פוז'אד עלה רעיון: אולי ניתן לנצל התמרמרות זו כדי לרכב עליה לפרלמנט? אחרי ככלות הכל, יש הרבה תנוונים בצרפת.

חשב ועשה, פוז'אד הקים רשימה, דיבר על עול המיסים, פנה אל פחדיהם הכמור"סים של התנוונים, הבטיח להחזיר את צר"פת אל דרך הישר.

התוצאה היתה מדהימה. הכורי"גנות הצרפתית הזעירה, שיכבה גרוזה וחזקה, נחרה בהמוניה אל הקלפי והצביעה בעד פוז'אד. למחרת הבחירות נפתח לפתע כי פוז'אד הכניס לפרלמנט סיעת ענק, הפך אחד הגורמים המרי"כיים בזירה המדינית.

ההמשך היה עגום. לסיעה זו לא היה מה לומר. חוץ מעניין המיסים של התנוו"נים, לא איחד אותה דבר. היא הפכה קאי ריקטורה מגוחכת של מיפלה פוליטית. התפלגה והתרסקה. חלקים ממנה נדחו אל הימין הקיצוני. קשה לדעת מה היה עלול לעלות בסופה, ולאילו ביזיונות היה תה גורמת. לולא הופיע על הבמה הגנרל שארל דה-גול והכניס לכיסו את כל ה"ר"סיסים והפירוים שהיו פוורים בה. מאז הפכה המדינה "פוז'אדיום" מושג בינלאומי.

ד"שאי ידיו (עם הרב גורן, מנחם בגין והרב נכון בחווייה) יזר"ן, חדש, סינתטי, בעל מיקררת סולידית ועבר סמכותי

פוליטי, רעיוני, ערכי — והם רוי צים במשהו שימלא את החלל. אולם זוהי כמיהה שלילית בעיקרה. אין היא בונה כוח פוליטי חדש באמת, בעל ערכים חדשים ורעיונות חדשים, פיתרונות חדשים וגישה חדשה. להיפך: התהליך ה"יכול להצמיח הנהגה כזאת, התהליך של בניית תנועה פוליטית חדשה המבקשת להפוך סדריתיים קיימים, זו לד"ש ו"מטיל מורא על חבריה. הם רוצים לחזור אל מה שהיה, אל ימי "הזקן". וכאשר אין זקן בנמצא, הם מוכנים לייצר זקן חדש, סינתטי. איש מכובד, בעל זכויות בעבר, בעל מיקררת סולידית, אדם שגשג פעם בתפקיד סמ"כ כותי: גנרל.

מבחינה זו יש הרבה מן האמת בהשוואת ידיו לפדרימרשאל הנרי מני הזקן פאול פויהינדנבורג, שי ניצח על פירוק הדמוקרטיה הנרי מנית, וזגנרד מוחמד נג'יב המצרי.

אלא אותו המישטר עצמו במהדורה סמכו"תית יותר, נוקשה יותר. הם מדברים על הצורך "לעשות סדר", "לשים קץ להפ"קרות", "להשתלט על האגראכיה", להפי"עיל "יד ברזל".

שינוי, שינוי ואין שינוי

ה תנועה הדמוקרטית לשינוי מ"בטאת מצב-רוח כזה בצורה מושלמת. היא דורשת שינוי, בתנאי ששום דבר לא ישתנה.

אין היא מציעה פיתרונות חדשים ונ"ר עזים, השונים מן הפיתרונות של המיש"טר הישן. בכל השטחים, היא מציעה ב"דיוק אותו הדבר המתגלם במישטר הישן. המצע שלה לענייני חוץ וביטחון, מילחמה ושולם, ערבים ושחחים, אינו אלא העתק קלוש של מצע המערך, שהוא כל-כולו מלאכת-טלאים של גוף עיף ושבור, אשר חבריו אינם יכולים להסכים ביניהם על שום דבר שהוא. הוא הדין לגבי המצע על ענייני דת ומדינה. הוא הדין לגבי עניי"ניים סוציאליים — אלא שכאן דורשת ד"ש יד חזקה, בוררות-חובה, הפעלת ה"מישטרה ובתי-קמישפט ובתי-הסוהר גנר"מפירי מישמעת" — רעיונות המנסרים גם בחלל המישטר הקיים, מבלי שיהיה לו הכוח ליישם.

אין ד"ש מציעה דרך חדשה כדי להפיה בעובדים חשק לעבוד. אין היא מציעה אידיאל חדש, שייטע בהם את הנכונות

לתהליך הזדקנותו של אדם. ייתכן שמיפ"גה, שגולדה במציאות מסוימת ושמצאה, פיתרונות לאתגריה, שוב אינה מסוגלת להשתנות בהתמדה, להסתגל למציאות חד"שה, למצוא תשובות לאתגרים חדשים.

"יד ברזל"

כך אי כך, מיפלתגת-העבודה מתפור"רת באיטיות ובהתמדה. מתי התחיל תהליך זה? אולם עם פרי"שתו של בן-גוריון. אולי עוד לפני-כן, כאשר בן-גוריון עצמו התרחק מן המצ"י אות, והקיף את עצמו בנערי-הצר בעלי איכות נחותה.

על כל פנים, אין זה תהליך פיתאומי, דרמאטי. זהו תהליך מתמשך, איטי מאד. אחרי בן-גוריון בא אשכול, אחרי אש"כול — גולדה, אחרי גולדה — רבין. אש"כול פעל בכוח התאוצה של קודמו. גולדה סיפקה למדינה מנהיגות הפגנתית, שגראתה חזקה מבחוזך אך היתה חלולה מבפנים. סרטן הריקבון וההסתאבות פשט בגוף המיפלה במימה, רבין, הירוש, קיבל ל"ידי מיפלה שטועה, עייפה, בלתי-מתפ"קדת. העבודה המיפלתית לא עניינה אור"תו. הוא לא היה מסוגל לספק לה מנ"היגות. יריבו העיקרי, עסקן מיפלתתי מ"דרגה שנייה, מתאים לתפקיד פחות מנ"התהליך אינו קשור באישיות זו או אחרת. להיפך: עצב עלייתם שי לאי-מנהיגים לצמרת הוא סימ"י

בועת-הסבון

ק רוב לוודאי שרביאלוף (מיל) ייג"אל ידיו לא יצליח להכניס את שמו למילון הבינלאומי. אך עליית תנועתו, ב"חודשים האחרונים, מוכיחה לא-במעט את דרכו של אותו פוז'אד.

אין טעם לנחש מה יקרה לרשימת ד"ש ביום הבחירות. נותרו עיניי חודשים עד אז, והדרך ארוכה. הרבה יהיה להתרחש בתשיעה שבועות אלה. אך גם הצלחת ה"רשימה עד כה, והתהודה המפתיעה שהיא הצליחה לעורר בציבור, אמרות דרשני. פוז'אד לא פעל כחלל ריק, ולא זכה מן ההפקד. ואולי נכון לומר את ההיפך: הוא הצליח לפעול מ פני שהיה קיים חלל ריק, והוא ניצל את ההפקד.

אילו עשה מה שעשה שנה לפני-כן, או שנה אחרי-כן, הוא היה שמו נודע מעולם. אולם, במקרה, הוא גשא את דיגלו ברגע מיוחד. הרפובליקה הצרפתית הרביעית גסטו. הישיטה הישנה פירפפה, מיבצע"סואץ הנחיל לצרפת חרפה צבאית ומדי"גית. מילחמת-השיתרון האלג'ירית מוט"טה את אושיות השילטון, עדיין לא הגיעה שעתו של מונגן הרפובליקה החמישית. ה"דיגול, שהחזיר לצרפת את שבתונה ה"עצמי. היה קיים מצב-ביניים, מין מצב של ביק"השמשת. היתה כמיהה למשנו חדש. שררה התחושה שהמישטר הקיים שוב אינו מתפקד. בחלל ריחפו פחדים, תיקוות, מיקסמיישווא.

כל זה היה מקופל בעליית המסחררת של פוז'אד, ובנפילתו המסחררת לא-פחות. הפרשה כולה דמתה ל"בועת-סבון. עלייתה של ד"ש היא פרי מצב דומה, אך המור פי-כמה-היזממה.

מזה 44 שנים שולטת ביישוב ובמדינה תנועה פוליטית אחת: תנועת-העבודה ה"